SEJM
2008

# Polityka miejska dla konkurencyjności gospodarczej

Ryszard Grobelny
prezes Związku Miast Polskich

Konferencja „Wyzwania dla polskiej polityki przestrzennej”
Warszawa, 24 czerwca 2008 r.

# WSTĘP

*W państwach Unii w imię dobra wspólnego:*

- *uznano za konieczną ingerencję w wolny rynek nieruchomości, po to by zagwarantować uznane i określone w prawie wartości jak: ład przestrzenny (z trudem przywracany w raz zabudowanej przestrzeni) i zaspokojenie potrzeb społecznych;*
- *zaangażowano i wyposażono instytucje władzy publicznej (na każdym poziomie podziału terytorialnego) w skuteczne instrumenty z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego w sposób zintegrowany, interdyscyplinarny i kompleksowy.*

*Nasi prawodawcy stworzyli dokładnie coś odwrotnego – przechodząc przy tym odskrajności w skrajność – ani razu nie dotknęli istoty gospodarki przestrzennej, jaką jest odniesienie do dobra wspólnego i rozgraniczenie między własnością a prawem zagospodarowania.*

*W ten sposób skutecznie wyeliminowano z praktycznego znaczenia planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w perspektywie kraju i regionu, zaś* ***gminy postawiono w obliczu wyboru między chaosem przestrzennym a bankructwem****.*[1]

[1] A. Jędraszko, *Zagospodarowanie przestrzenne w Polsce – drogi i bezdroża regulacji ustawowych*, Warszawa 2005.

## Niezbędna współpraca Rządu i Gminy

Gmina, będąc na poziomie lokalnym głównym reprezentantem DOBRA PUBLICZNEGO, musi dysponować skutecznymi instrumentami realizacji planów rozwoju w sferze finansowania, organizacji procesów rozwojowych i systemu prawnego, adekwatnie do skali istniejących problemów.
Nie jest to możliwe bez wsparcia rządu.

**Elementy konieczne do wprowadzenia w system prawny i praktykę zarządzania miastami:**

- „zdrowe” proporcje między ochroną własności prywatnej, a ochroną dobra publicznego,
- koncepcja trwałego rozwoju miast,
- zasady polityki wspierającej zrównoważony rozwój miast i regionów sformułowane w *Karcie Lipskiej,*
- właściwe proporcje między potrzebą usprawnienia procesu inwestycyjnego, a potrzebą zapewnienia ładu przestrzennego i zaspokojenia potrzeb społecznych.

**Koncepcja trwałego rozwoju miast** jest w krajach „starej” Unii Europejskiej tematem dobrze rozpoznanym. Od przeszło 20 lat pozostaje przedmiotem obszernych studiów i opracowań ekspertów.

Pięć głównych parametrów trwałego rozwoju miast to:

1. Ograniczenie zużycia terenu i przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy.
2. Oszczędność energii przez racjonalne zagospodarowanie przestrzenne i energooszczędne budownictwo.
3. Tworzenie zrównoważonych systemów transportu miejskiego.
4. Ochrona przyrody (ochrona jakości wód, kształtowanie terenów zielonych, gospodarka odpadami itp.).
5. Ochrona klimatu.

**Zasady polityki wspierającej zrównoważony rozwój miast sformułowane w *Karcie Lipskiej:***

1. Kształtowanie zintegrowanego rozwoju miast oraz stworzenie warunków dla realizacji tej zasady.
2. Szczególna uwaga – w ramach wdrażania zintegrowanej polityki – zwrócona na obszary zaniedbane.
3. Wzmocnienie współpracy administracji z obywatelami.

**Kształtowanie zintegrowanego rozwoju miast i regionów** powinno następować, w układzie poziomym, przez:

1. zacieśnienie związków między planowaniem przestrzennym i planowaniem społeczno-gospodarczym,
2. formułowanie i koordynację koncepcji zintegrowanego, tj. międzysektorowego rozwoju.

**Kształtowanie zintegrowanego rozwoju miast i regionów** powinno następować również w układzie pionowym, przez realizację zamierzeń rozwojowych drogą dostosowania instrumentów prawnych i struktur instytucjonalnych.

Konieczne jest to dla właściwego kształtowania struktur przestrzennych AGLOMERACJI MIEJSKICH w sytuacji pofragmentowanej jurysdykcji gminnej.

Ważnym elementem tak rozumianej integracji powinny być m.in.:

- hierarchiczność systemu planowania,
- system uzgodnień między jednostkami samorządowymi itd.

Ważnym elementem procesu zrównoważonego rozwoju istniejących miast jest ich **ODNOWA** (rewitalizacja).

Wobec problemów, z jakimi borykają się miasta (m.in. zjawisko kurczenia się miast), rewitalizacja powinna dominować nad tradycyjnie rozumianym procesem planowania przestrzennego.

Dla spełnienia celów rewitalizacji potrzebne są specjalne uregulowania i instrumenty ochronne w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej

**Zintegrowane plany rozwoju miast** muszą pełnić funkcje kontrolne w stosunku do:

1. rozwiązań planów zagospodarowania przestrzennego,
2. działań związanych z realizacją tych planów (procesy decyzyjne, współpraca z inwestorami prywatnymi i instytucjami pozarządowymi).

**Usprawnianie procedur administracyjnych**
nie może wpływać na pogorszenie informacji
o procesach urbanistycznych.

(kataster, prawo meldunkowe, decyzje urbanistyczne)

SEJM
2008

Materiał został przygotowany na podstawie tez zawartych w książce

Andrzeja Jędraszko

pt. „Gospodarka przestrzenna w Polsce wobec standardów europejskich”,

Urbanista, Warszawa 2008.